

Dieťa

Text Lucia Skladanová

ma NECHCE

KDE BOLO, TAM BOLO, BOLA RAZ JEDNA RODINA. ŽILA NORMÁLNE. CHVÍĽAMI LEPŠIE A CHVÍĽAMI HORŠIE. HORŠIEHO BOLO ASI VIAC, LEBO JEDNÉHO DŇA UŽ RODINOU NEBOLA. PEČIATKA ZO SÚDU DALA ZA MANŽELSTVOM BODKU. NEBOL TO VŠAK KONIEC ROZPRÁVKY, ALE ZAČIATOK HORORU.

V
I
Z

iaľ, nie je to horor vymyslený a výpravne nakrútený vo filmových štúdiách. Je to realita, pri ktorej zostáva rozum stáť a ježia sa chlpy. Osoby a obsadenie sú nasledovné: Rodič, ktorému boli deti zverené do opatery. Druhý rodič, ktorý môže podľa rozhodnutia súdu deti vídať v stanovenom čase. A nakoniec deti. Sú hlavnými postavami, hoci o tom netušia. Ale vďaka výdatnému masírovaniu sivej mozgovej kôry rodičom, s ktorým žijú, majú jasno v tom, že druhý rodič je zlý a opovrhnutiahodný človek, s ktorým nechcú mať nič spoločné. Preto ho už nikdy viac nechcú vidieť. Aspoň to tak prezentujú doma. Čo sa však deje v ich duši?

HOROROVÁ SCÉNA 1

Deti stoja v bráničke rodinného domu a rozprávajú sa s otcom. Teda, rozhovorom sa to dá nazvať iba ťažko. On kladie otázky, snaží sa ukázať im, že má o ne záujem a že s nimi chce byť. Deti odpovedajú. Stručne, úsečne, so strachom v očiach. Občas blysnú pohľadom k oknu rodinného domu, z ktorého vykúka mama. A potom zase hľadia do zeme. O štvrt hodiny je po všetkom. Otec odchádza s pocitom sklamaní a smútku. Deti odchádzajú zmätené a dúfajú, že sa správajú tak, aby sa mama nehnala. A mama má pocit víťazstva. Zase raz mohla tomu hajzlovi ukázať, kto je lepším človekom! Pretože deti majú rady iba dobrých ľudí, to je predsa jasné, nie?!

HOROROVÁ SCÉNA 2

Mama syna nevidela dva mesiace. Niežeby nechcela. Ale nedalo sa. Jej ex vždy vymyslel alebo urobil niečo, aby stretnutie matky so synom zmaril. Ale dnes je krásny deň. Slnko svieti a žena sa veľmi teší, ako si so synom jeden druhého užijú. Naplánovala program, ktorý by mal jej 9-ročného „drobca“ potešiť. Aspoň v to dúfa. No ešte len sedia v aute, keď jej chlapec, ktorému nedávno čítala rozprávky na dobrú noc a trpezlivo fúkala rozbité kolená, začne nadávať. „Ty k...! Si obyčajná p...! Nechcem s tebou byť! Chcem ísť naspäť k otcovi!“ Žene sa roztrasú ruky na volante, oči jej zalejú slzy a fakt, ale fakt nevie, čo má robiť. Jednu mu streliť? Kričať? Odkiaľsi z päty a vesmíru vydolovať duchaprítomnosť a trpezlivosť, syna poláskat, opýtať sa, čo sa deje a skúsiť mu všetko vysvetliť? Ako si poradiť s ufónom, na ktorého sa jej syn premenil???

HOROROVÁ SCÉNA 3

Pätnásťročná slečna sedí v cukrárni s mamou. Teda, ona by jej tak asi nepovedala. Skôr by použila slová „so ženou, ktorá ma porodila“. Prípade niečo ešte tvrdsie a vulgárnejšie. Obe sú nesvoje. Mama sa už po iks-tý raz snaží nájsť k dcére cestu. Začala miznúť krátko po tom, ako sa rozviedla s manželom. Odopieral jej stretnutia s dcérou aj s mladším synom. Nech robila, čo robila, nech do toho zapojila súdy, sociálku, políciu, nevidela ich štyri roky. Ťažko sa jej žilo s predstavou, že deti ju nechcú a majú sa bez nej dobre. Nikdy im neublížila, aspoň si toho nebola vedomá. No napriek tomu, že s ňou neboli, sa im celkom darilo. Aspoň sa tak zdalo. Podľa správ, ktoré mala z ich školy, boli vždy čisté a upravené, správali sa dobre a učili sa výborne. Preto ju dosť vydesil telefonát zo školy, aby rýchlo prišla, lebo jej dcéra ukradla učiteľke niekoľko tisíc a okamžite ich minula v bufete, kde nakúpila pre celú triedu sladkosti a pitie. Ani nezapierala, že peniaze vzala ona. Teraz leží na zemi, usedavo narieka a prosí, aby prišla mama, lebo ju veľmi potrebuje. No kým vytúžená mama do školy dorazila, otec ju predbehol. To bolo pred dvoma rokmi. Dnes teda sedia spolu v cukrárni. Mama sa nadýchne, že niečo povie, ale dcéra je rýchlejšia: „To po tebe som taká zlodejka! Hnušíš sa mi, vieš?!“

„Rodič si často nevedomuje, že zneužíva dieťa, aby sa pomstil.“

KRUTÁ REALITA

Žiaľ, ani jedna z týchto scén nie je vymyslená. Naopak, sú len kvapkami v mori. Takom veľkom, že už dostalo vlastné meno – Syndróm zavrhnutého rodiča. „Dochádza k nemu, keď je u dieťaťa cielene pestovaný jednoznačne alebo prevažne pozitívny vzťah k jednému a na druhej strane jednoznačne negatívny postoj k druhému rodičovi. V odborných psychologických kruhoch tomu hovoríme negatívne programovanie dieťaťa,“ hovorí psychologička PhDr. Mária Krýslová, ktorá vo svojej praxi riešila týchto problémov nekonečné množstvo.

Vyjadruje sa však veľmi diplomaticky. Pretože v spomínaných odborných psychologických kruhoch sa hovorí aj o vymývaní mozgu deťom jedným z rodičov, a to s jediným cieľom – aby druhého rodiča odmietli a on potom trpel. Veď si nič iné nezaslúži!

„Deti zvyčajne nie sú schopné posúdiť, aká je realita. Ak doma denne počujú, že otec či mama, jednodu-

cho ten druhý rodič, je zlý, nezodpovedný, nemá ich rád, nikdy sa o ne nestaral a nezaslúži si, aby sa k nemu správali pekne, uveria tomu. A aj keď nie celkom, popudzujúci rodič má ešte ďalšie páky, aby dosiahol svoj cieľ. Najúčinnnejším nástrojom býva prisun alebo odobratie prejavov lásky voči dieťaťu, podľa toho, aké emócie alebo postoje dieťa voči druhému rodičovi prejavuje,“ vysvetľuje psychologička.

AUTOR SCENÁRA

Teraz musíme namieriť prst do vlastných radov, aj keď sa nám to nepáči. Faktom však je, že rodičom, ktorý vyvíja nátlak na deti, aby dosiahol odmietanie druhého rodiča, je zvyčajne mama. „Mnohé ženy sú presvedčené, že

„Poškodenie dieťaťa môže byť príčinou vzniku duševnej poruchy“

K osočovaniu otca po rozvode sa uchýľujú zvyčajne vtedy, keď sa cítia zradené a ukrivdené, lebo ony manželstvo ukončiť nechceli. Samozrejme, nie je to výhradne ženská disciplína. Je aj veľa otcov, ktorí progra-

materinský cit je niečo geneticky dané, že len ony dokážu deti skutočne milovať a vychovať a otec je v tomto smere nepo-

mujú deti proti matke,“ hovorí mediátorka Ing. Broňa Švehlákova.

„Často to býva rodič s poruchou osobnosti, ktorý si ani neuvedomuje, že používa vlastné dieťa na uspokojenie svojich potrieb. Na to, aby sa pomstil, vybavil si účty s expartnerom a zahojil vlastné narcistické zranenia,“ vysvetľuje Mária Krýslová.

KTO JE OBEŤ?

Trpia však všetci. Rad radom. Psychologička Mária Krýslová: „Nešťastní sú všetci. Popudzujúci rodič, lebo nemôže mať pokoj v duši. Zavrhnutý rodič, lebo nemôže byť s deťmi, nemôže sa podieľať na ich výchove, nemá šancu, aby navzájom zdieľali svoje životy. Ale najpoškodzujúcejšie a najnespravodlivejšie je to voči dieťaťu.“

Vyrastá v atmosfére, keď sa v základoch otriasa jeho dôvera k ľuďom. A to sa s ním bude pekne-krásne vliecť aj v dospelom živote. Pretože z pocitu zrady a neistoty sa nedá vyrásť. Naopak, z takýchto detí môžu byť raz veľmi úspešní manipulátori. A keby len to. „Poškodenie dieťaťa môže ohrozovať jeho ďalší duševný vývin a duševné zdravie, môže byť jedným z faktorov vzniku duševnej poruchy,“ varuje psychologička.

ZAVRHNUTÉ ŠANCE

Zavrhnutý rodič je tiež v nezávideniahodnej situácii. „Tu je pomoc veľmi ťažká. Prvým krokom by mala byť snaha presvedčiť popudzujúceho rodiča, aby spoločne vyhľadali pomoc mediátora alebo psychológa. No mamy a otcovia, ktorí programujú deti proti druhému rodičovi, sú často vo svojich postojoch takí opevnení a sami pre seba majú svoje správanie tak zracionalizované, že zmeniť ich nie je ani v moci odborníka,“ vysvetľuje psychologička. Svoje musia urobiť aj sudy a sociálni pracovníci. „Rodič môže podať podnet na súd, aby nariadil psychologické či psychiatrické vyšetrenia detí, ale aj druhého rodiča. Musí sa pripraviť na dlhý, hoci nie márný boj. Ale nepôjde to bez toho, aby mal jasno v tom, čo chce. Či bude bojovať nielen za seba, ale hlavne za dieťa a za rozšírenie styku s ním,“ hovorí advokátka JUDr. Bronislava Pavlová. „Nemal by sa vzdávať, ani sa nechať dlhodobo vydierať,“ radí aj Mária Krýšlová. „Mal by si nájsť aj inú cestu, ako dávať dieťaťu najavo, že oň má záujem. Môže mu skúšať písať či telefonovať. Ale takto všeobecne sa radí ťažko, pretože každý prípad má svoje špecifiká, ktoré treba zohľadniť pri stanovovaní programu záchrany. A nezabúdajme, že aj zavrhnutý rodič môže vo vzťahu k dieťaťu robiť chyby, a na tých by mal určite tiež popracovať.“

STRETNEME SA NA SÚDE

Prax je taká, že zavrhnutý rodič boj o deti zvyčajne nevyhrá s jediným psychologickým posudkom. „Väčšina psychológov, súdnych znalcov či sociálnych pracovníkov, teda ľudí, ktorí sú kompetentní posudzovať to, či prostredie, v ktorom deti žijú, im vyhovuje, alebo nie, už dnes dokáže syndróm zavrhnutého rodiča dosť dobre identifikovať. Ale z nejakého dôvodu do posudku jednoznačne nenapíšu, že dieťa sa používa ako nástroj boja medzi rodičmi, že je programované proti druhému rodičovi a že tento stav treba zmeniť,“ rozhor-

čene konštatuje advokátka. „A ani sudcovia na to vždy neprihliadajú,“ dodáva. Našťastie, nie všetci. „V dobrom ma veľmi prekvapilo rozhodnutie súdu na východe Slovenska na základe podnetu zavrhnutého otca. Mama niekoľko rokov opakovane bránila deťom a otcovi, aby sa stretávali. On bojoval, skúšal to aj súdnou cestou, no matka niekoľkokrát dostala iba pokutu za nedodržanie výkonu súdneho rozhodnutia, ale v praxi sa nič nemenilo. Po niekoľkých rokoch, po niekoľkých psychologických posudkoch, z ktorých bolo evidentné, ako sa veci majú, súd nakoniec odobral deti z výchovy matky a zveril ich otcovi,“ opisuje Bronislava Švehláková. „Možno to znie drasticky, na niečo také nie sme zvyknutí, ale podľa mňa to bolo absolútne spravodlivé a v súlade so všetkými dohovormi, ktorými sa Slovensko zaviazalo stavať práva detí na prvé miesto.“

TRESTNÝ ČIN

V niektorých krajinách sa popudzovanie detí jedným rodičom voči druhému klasifikuje ako trestný čin. Hovorí sa mu psychologický únos dieťaťa. „Poškodzovať a deformovať duševný vývin dieťaťa je určite trestuhodné, najmä pre riziko poškodenia dospelého života dieťaťa, vrátane jeho budúceho fungovania ako rodiča. Problém je v tom, že tento typ asociálneho správania je ťažko dokázateľný,“ konštatuje Mária Krýšlová.

„Čo však neznamená, že by sa mal tolerovať. Podľa mňa každý, kto takéto správanie vo svojom okolí vidí, by mal zasiahnuť. Napríklad skúsiť matke či otcovi, ktorí huckajú dieťa proti druhému rodičovi, otvoriť oči, aby pochopili, čo robia. Dôležitá je aj prevencia, a zároveň netolerancia takéhoto správania v spoločnosti,“ hovorí Broňa Švehláková.

„Snažíme sa, aby bol u nás v nejakej forme zavedený takzvaný Cochemský model. V tejto časti Nemecka sa cez sudy, advokátov, mediátorov a sociálnych pracovníkov na rodičov vyvíja tlak dovtedy, kým sa skutočne nedohodnú na spoločnej starostlivosti o dieťa. Musia to urobiť. Pretože rozvodom sa síce skončilo ich manželstvo, ale rodičmi ostávajú, a záujem dieťaťa by mal byť na prvom mieste,“ uzatvára advokátka. ME

*Milé dámy!
užite si špeciálnu
filmovú predpremiéru spolu
s vašimi priateľkami.*

**TVOJ SNÚBENEC,
MÔJ MILENEC**

28.6.2011

PALACE CINEMAS POLUS

SUPER
TOMBOLA

SUPER
DARČEKY

WELCOME
DRINK

Viac informácií na:
www.palacecinemas.sk/ladiesnight

Zmena programu vyhradená